

Universitätsbibliothek Wuppertal

Aeli Donati qvod fertvr commentvm Terenti

Donatus, Aelius

Lipsiae, 1905

Praefatio

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1583](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1583)

PHORMIO

PRAEFATIO

I.

POSTQVAM POETA VETVS POETAM NON POTES^t. 1 Hanc comoediam manifestum est prius ab Apollodoro sub alio nomine, hoc est Ἐπιδικαζομένον, Graece scriptam esse quam Latine a Terentio Phormionem. quamobrem nulla dubitatio est hanc solam esse, cui nomen poeta mutauerit, 5 et errare eos, qui in hac Phormionem parasitum putant a formula litis, quam intenderit, nominatum, cum Graeca lingua fiscus sparteus et stramen nauticum sic dicatur: a cuius rei uel capacitate uel uilitate etiam ab Apollodoro parasitus Phormionis nomine nuncupatur. 10

2 haec igitur prope tota motoria est *of prof. Zan., Ad. 24*

3 et in affectibus constituta paene maioribus quam comicus stilus posceret, nisi quod arte poetae omnia moderata sunt.

4 primas in ea partes, ut ipse poeta professus est 15 (*prol. 27*), tenet Phormio, secundas Geta, tertias Demipho, subinde ceteri, prout cuiusque actus ostendit.

5 prologus Phormionis nimis concitatus est, adeo ut

1 paragraphi in primis praefationum capitibus sibi invicem respondent | POETAM — POTES^t om. R || 3 hoc est <sub> V (dett.), hoc C | epidicazomenon R, -nes O, epicazomone C, epidicazomone V, corr. Reiff. || 6 in V | hanc *codd.*, corr. Steph. | Phormionem] i. e. Formionem || 8 fiscus] festus V (dett.), filii CO | sic dicitur V, om. C || 9 ab om. V || 10 nomine phormionis O | nuncupatum R || 11 prope om. COV (dett.) | materia CO | est post affectibus O || 12 et om. CO | peteret CO || 17 cuiusque actus R, cuiusque CO, in processu V (dett.) | ostenditur V

ipse semet ueluti reprehendat ob hanc ipsam peruicaciam et simul argumentum suae purgationis inducat. atque in ea cum et *πρότασις* et *ἐπιτασις* et *καταστροφή* magni moliminis et negotii sint, ita uariis leporibus asperguntur, ut etiam rerum tristem grauitatem poeta lepidus comica 5 serenitate tranquillet.

6 haec acta est ludis Megalensibus L. Cornelio Merula L. Postumio Albino aedilibus curulibus, agentibus L. [Cassio] Atilio et L. Ambiuio, modos faciente Flacco Claudi [filio] tibiis Serranis tota. 10

f. praef. Andr. 36, 12. 7 deuerbiis quoque facetissimis et gestum desiderantibus scaenicum et suauissimis ornata canticis fuit.

6* editaque est quarto loco M. Valerio C. Fannio consulibus.

8 persona etiam in huius protasi non una est, sed 15 duae, quarum altera extra argumentum posita est, cui narratur fabula, altera in argumento, quae narrat fabulam.

9 argumentum quoque non simplicis negotii habet nec unius adulescentis, ut in Hecyra, sed duorum, ut in ceteris 20 fabulis.

10 scire autem conuenit uno die transigi Phormionem, non ut Heautontimorumenon duobus.

de J. p. 14 11 *Πρόλογος* correpte ἐπὶ τοῦ προλέγειν dicitur, non

2 et] id est *CO* || 3 cum et] etsi *V* | *πρότασις* & *ἐπιτασις* & *καταστροφή* *R*, prothesis (-thesis *O*) et epithasis (epy- *C*) et catastrophe (anastr- *CO*) *COV* | magni nominis ·i· negotii *CO* || 5 etiam] ē *R* | rex *R*, om. *O* | lepos *R* || 7 L.] lucio *C* | merula aedili (ed- *RCO*) curuli (cur- *V*) et l. (Iusio *O*) postumio albino (albyroo *R*, albinio *V*) *codd.*, corr. *Reiff.* || 8 Cassio del. *Wilmanns* || 9 attilio *ROV* | ambiuio *RO*, ambiō *C*, albiniu *V* | claudii filio *codd.*, corr. *Reiff.* || 10 sarranis *V* (at v. *De com. VIII 11*) | tota <Graeca>? v. *append.* || 11 deuerbis quoque *ROC*, quoque deuerbiis *V* (*dett.*) || 13 ualerio (uario *CO*) <et> *ROC* | *C.*] *CN* · *ROV*, *Gneo C* || 14 cons. *RV* || 15 prothasi *V*, prothesi *CO* || 16 est posita *V* || 21 autem] enim *COV* | uno] nono *CO* || 22 <et> non *R* | ut <in> *ROC* | duobus] a uobis *CO* || 23 *Πρόλογος* *Schoell*: prologis *R*, om. *CO* | ἀπὸ τοῦ προλέγειν dicitur *R*, **** dicitur *CO*, ἐπὶ τοῦ προλέγειν *V* 2

producte ἀπὸ τοῦ πρώτου λέγειν. nam officium prologi ante actionem quidem rei semper est, uerumtamen et post principium fabulae inducitur, ut apud Plautum in Milite glorioso et apud ceteros magnae auctoritatis ueteres poetas.

II.

Cum Chremes Demiphonis frater adscito sibi ad 5 fallaciam nomine, quo Stilphonem se dici fecerat, duas eodem tempore habuisset uxores, Athenis diuitem, pauperem Lemni, ex diuite sustulit filium, qui dictus est Phaedria, ex paupere furtim suscepit atque educauit filiam, Phanium nomine, eamque consilio cum fratre habito desti- 10 naut filio eius Antiphoni uxorem dare. quibus complacitis uno tempore profecti Athenis senes, Demipho in Ciliciam, Chremes Lemnum ad accersendam filiam, quae iam illinc cum matre nauigauerat, occasionem dederunt amandi adu- 15 lescentibus. nam statim Phaedria citharistriam sub lenone coepit ardere, Antipho illam filiam patruī Phanium desponsatam sibi nesciens nescientem, mox ut Athenas uenit nec patrem repperit falsa duplici eius nomine, matrem mortuam dum lamentatur, adamauit consilioque et opera 20 parasiti secundum leges Atheniensium, quasi sibi cognata esset, tamquam in iure uictus et uelut coactus eam accepit uxorem per absentiam patris. qui cum aduenisset

1 ἀπὸ τοῦ πρώτου λέγειν R, * * * * * CO, ἀπὸ τοῦ προλόγου V² || 2 actionem R, narrationem *rell.*; cf. Leo, 'Plaut. Forsch.' 194 | rei quidem OV | est om. R || 5 <Argumentum> Cum R | ascito CV | ad] per V || 6 quo D: quod *rell.* | fecerit ut *vid.* R || 7 uxorem C || 8 ex diuite om. CO || 9 phedriam R | filiam om. CO || 11 eius R, suo *rell.* | uxorem dare om. O || 12 senes om. O | siciliam OV, -a C || 13 accersendam OV || 14 nauigarat CV || 15 phedriam RO || 16 desponsam R || 17 <que> mox CO || 18 falso COV || 19 lamentatur <mortuam> V | -que om. O || 20 quasi] quamquam V (*dett.*) | sibi] si RC | cognata CO, cognati R || 21 tamquam <tamen> V | uictus <esset> et CO | eam om. RCO || 22 per absentiam uxorem patris O | uenisset VD

et eam uellet expellere, primo confutatur per impudentiam parasiti, post cum suo fratre sic decipitur, ut dum eam credit ab Antiphone posse disiungi, <si> eam parasitus ipse ducat uxorem, det ducturo triginta minas praesentis dotis puellae nomine, quas Phormio acceptas Phaedriae dedit, ille lenoni ad citharistriam redimendam. quibus gestis tandem Chremes agnoscit filiam suam coniunctam esse fratris filio. quare mutato consilio dum triginta minas a Phormione per rixam conatur exigere, per eundem proditus uxori suae Nausistratae et [ante] 10 libidinis reus non ante ueniam meruit a matre familias, quam et triginta minarum et amoris citharistriae ueniam dedisset filio.

III.

1 Primus actus in colloquio est Dauis et Getae, per quos discit populus argumentum (sc. 1 et 2), <***>. 15

2 secundi actus tenor continet aduentum senis turbulentum et eiusdem iurgium aduersus Getam et Phaedriam (sc. 1), <***>.

3 tertio actui attribuitur litigium senis et Phormionis (II sc. 3), tum consultatio cum aduocatis (II sc. 4), tum 20 Antiphonis in scaenam reditus colloquiumque cum Geta (III sc. 1), tum lenonis ac Phaedriae colluctatio (III sc. 2), tum adhortatio Getae de inueniendo argento ad redimendam Phaedriae citharistriam (III sc. 3).

4 quartum actum ista concelebrant: aduentus Chre- 25

1 uellet eam VD || 2 dum] cum V || 3 eum R | credit ROD | si add. Reiff. || 4 <et> det codd., corr. Reiff. || 7 esse coniunctam CO || 8 dum mutato consilio V || 10 suae] filiae C | <est> et VD | ante secl. Schoell; factus Steph. || 12 et 1.] ex OV || 13 dedisse C || 14 lac. ante Primus in R | est in colloquio V (dett.) | et Getae om. C || 15 lac. sign. W.; et in colloquio Antiphonis et Phaedriae, qui per Getam discutunt argumentum (sc. 3 et 4) suppl. Schoell coll. praef. I 8 || 16 aduentum continet V || 19 lac. sign. W.; tum interuentum Phormionis (sc. 2) suppl. Schoell || 20 confutatio CO | uocatis R || 22 tum] non C | lenonum V | ac RL, et rell. | conluctatio ex -stratio corr. R || 23 <eo> argento ROCL

metis eiusdemque cum fratre deliberatio per errorem de eicienda Phanio (*sc. 1*), Getae uerba de fallendis senibus (*sc. 2*), Antiphonis oratio apud semet ipsum de amore tractantis, Getae rursus cum senibus callida (*sc. 3*) et mox cum Antiphone de eadem causa simplex disputatio (*sc. 4*), 5 senum inter se colloquium de expulsionem mulieris (*sc. 5*) et ad extremum uerba Chremetis agnoscentis nutricem ac per eandem filiam suam cum Antiphone coniunctam (*V sc. 1*).

5 in quinto actu per Demiphonis errorem Phormio accipit argentum dotis nomine (*sc. 2*) et conuenitur Nausistrata, ut exire domo compellat Phanium (*sc. 3*). nuntiat Antiphoni et Phormioni per Getam, Phanium a patre agnitam permissamque, ut uxor habeatur (*sc. 4—7*). quae cum ita nupta sit, exposcitur argentum a Phormione per rixam senum (*sc. 8*), a quibus ille oppressus rem omnem aperit 15 Nausistratae. ad quod primum irata ut in tali re uxor mox lenitur in fine fabulae et tutissimum a patris iracundia praestat Phaedriam (*sc. 9*).

PROLOGVS.

1 1 POSTQVAM POETA VETVS POETAM NON POTEST HOC initium ad destructionem personae aduersarii sumitur con- 20 iunctum cum insinuatione personae Terentianae. 2 POSTQVAM POETA VETVS P. N. P. nota 'postquam' apud ueteres

1 eiusdem *CD* | per — eicienda] tum cum *R* || 3 se ipsum *R* || 4 callide (*om. et*) *CO* | et — Antiphone] ***** (*in mg.* consumpte erant littere ob uetustatem *m. I*) *R* || 6 senum] demum *V* | senum ***** secum loquitur **** nutricem *R* | et *om. O* || 9 <et> phormio *R* || 10 accepit *O*, (*ante corr.*) *R* | argumentum *R* | et conuenitur] inuenitur *CO* || 11 <de> domo *V* | nuntiat — Phanium] per getham antiphoni et phormioni nuntiat (Phanium *om.*) post 13 habeatur *V*, *om. CO* || 12 <per> a patre *V* || 13 cognitam *codd.*, *corr. Steph.* | uxor <uxor> ut habeatur *C* | quae cum ita] ita ut *RCO* || 15 oppressis *C* || 16 Nausistrata eque primum *R* | re <fit> *O* || 18 phedria *R* || 19 POETAM — POTEST *om. R* || 20 a destructione *R* || 22 P. N. P. *om. R*